

Összefoglaló

az Európai Unió Bírósága szellemi tulajdont érintő ügyekben hozott ítéleteiről

2014/III. negyedév

SZABADALMI JOGRA VONATKOZÓ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ÜGYEK

C-364/13. sz. előzetes döntéshozatali ügy – *főtanácsnoki indítvány*¹

A kérdést előterjesztő bíróság: High Court of Justice (Chancery Division) (Egyesült Királyság)

Az alapeljárás felei:

Felperes: International Stem Cell Corporation

Alperes: Comptroller General of Patents

Tényállás:

A felperes két nemzeti szabadalom bejelentője az Egyesült Királyságban. A GB0621068.6 sz. bejelentés (oocyták partenogenetikus aktiválása emberi embrionikus őssejtek előállítására céljára) igénypontként partenogenetikus módon aktivált oocytákból pluripotens emberi őssejtvonalak előállításának módszereit, valamint az igénypontban megjelölt módszerek szerint előállított őssejtvonalakat tartalmazza. A GB0621069.4 sz. bejelentés (szintetikus szaruhártya retina-őssejtekből) igénypontként szintetikus szaruhártya vagy szaruhártya-szövetek előállításának módszereit – amelynek során partenogenetikus úton aktivált oocytákból pluripotens őssejtek kerülnek izolálásra –, valamint az e módszerek szerint előállított szintetikus szaruhártyát vagy szaruhártya-szöveteket tartalmazza.

Az angol hivatal arra a megállapításra jutott, hogy a szabadalmi bejelentésekben leírt találmányok a Bíróság Brüstle-ítéletében² meghatározott emberi embriók felhasználását érintik, nevezetesen olyan organizmusokat, amelyek „képesek beindítani az emberi egyedé fejlődés folyamatát”, és ezért nem szabadalmazhatók. Ennek megfelelően elutasította a bejelentéseket.

A felperes fellebbezést nyújtott be a határozattal szemben arra hivatkozva, hogy a Bíróság által a Brüstle-ítéletben elfogadott vizsgálat célja az volt, hogy csak azokat az organizmusokat zárja ki a szabadalmazhatóságból, amelyek képesek beindítani az emberi egyedé fejlődés folyamatát. Ezért a szűzterméssel aktivált oocytákat a felperes véleménye szerint csak olyan mértékben lehet kizárni a szabadalmazhatóság alól, amennyiben képesek totipotens sejteket létrehozni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Beletartoznak-e a biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló 98/44/EK irányelv³ 6. cikke (2) bekezdésének c) pontjában⁴ szereplő „**emberi embrió**” fogalmába a megtermékenyítetlen emberi petesejtek, amelyeket szűztermés útján osztódásra és

¹ Az indítvány magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=155123&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&oc=c=first&part=1&cid=73575>

² A C-34/10. sz. Brüstle ügyben 2011. október 18-án hozott ítélet [EU:C:2011:669].

³ A biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló, 1998. július 6-i 98/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

⁴ Az (1) bekezdés alapján nem részesülhet szabadalmi oltalomban különösen az emberi embrió alkalmazása ipari vagy kereskedelmi célra. [6. cikk (2) bekezdés c) pont]

továbbfejlődésre ösztönöztek, és amelyek a megtermékenyített petesejtekkel ellentétben csak pluripotens sejteket tartalmaznak, és nem képesek arra, hogy emberi egyedé fejlődjenek?

Főtanácsnoki indítvány:

A főtanácsnok álláspontja szerint *mindaddig nem tartoznak bele* a 98/44 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontjában szereplő „*emberi embrió*” fogalmába *azon megtermékenyítetlen emberi petesejtek, amelyeket szűznemzés útján osztódásra és továbbfejlődésre ösztönöztek* (a továbbiakban: partenóták), *amíg nem képesek emberi egyedé fejlődni*. Ugyanakkor nem lehet kizárni annak lehetőségét, hogy a jövőben az emberi partenóták genetikailag módosíthatóak úgy, hogy teljesen kifejlődhessenek, és így emberi egyedé fejlődjenek ki. Ezért a főtanácsnok kiemeli, hogy *a partenóták csak addig zárhatók ki az „embrió” fogalma alól, amíg nem estek át olyan genetikai manipuláción, hogy képessé váljanak emberi egyedé fejlődni*.

Rámutatott ugyanakkor arra, hogy véleménye szerint, noha az emberi partenótákat ki kell zárni az emberi embrió fogalma alól, az irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy etikai és erkölcsi megfontolások alapján kizárják a szabadalmazhatóság alól a partenótákat. Álláspontja szerint az emberi embriók szabadalmazhatóságának kizárása révén az irányelv mindössze egy, az egész Európai Unióban alkalmazandó minimális tilalmat fejez ki, ugyanakkor lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy etikai és erkölcsi megfontolások – közrendbe és közérkölcsebe ütközés – alapján más organizmusokra is kiterjessék a szabadalmazhatóság tilalmát.

SZERZŐI JOGRA VONATKOZÓ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ÜGYEK

C-201/13. sz. előzetes döntéshozatali ügy – ítélet⁵ (2014.09.03.)

Tárgy: többszöröségi jog, kivételek, paródia szerzői jogi megítélése

A kérdést előterjesztő bíróság: Hof van Beroep te Brussel

Az alapeljárás felei:

Felperesek: Helena Vandersteen, Christiane Vandersteen, Liliana Vandersteen, Isabelle Vandersteen, Rita Dupont, Amoras II CVOH és WPG Uitgevers België

Alperesek: Johan Deckmyn és a Vrijheidsfonds vzw

Tényállás:

Az alapeljárás felperesei mint szerzői jogi jogosultak a „*Suske en Wiske*” című belga képregényhez fűződő szerzői jogok megsértése miatt indítottak keresetet a *Vlaams Belang* elnevezésű politikai párt és egy azt támogató egyesület egy-egy tagja (alperesek) ellen. Gent városának 2011-es újévi ünnepségén az egyik alperes ugyanis olyan naptárakat (melyekben ő maga felelős szerkesztőként van feltüntetve) osztogatott, amelynek borítóján más elemekkel együtt félreérthetetlenül az említett város akkori polgármesterét fehér tunikába öltözve, belga nemzeti zászlóval a derekán ábrázolta. A felperesek szerint a fedőlapnak a *Suske en Wiske* képregény borítóját jellemző tipikus színe volt, és a rajzának belső felületén kézírásos jelzés szerepelt: „Fré [a rajz szerzője] Vandersteen után szabadon”. A vitatott borítón szereplő rajz később megjelent a párt weboldalán, valamint ugyanezen párt „*De Strop*” című kiadványában is, amelyet Gent környékén terjesztettek. A felperesek a *Suske en Wiske* 1991-ben Vandersteen által készített „*De Wilde Weldoener*” (valamilyen „kényszerítő jótévő”) című füzetének borítójához fűződő szerzői jogok megsértésére hivatkoztak, mivel a terjesztett

⁵ Az ítélet magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:62013CJ0201&qid=1413630487176&from=HU>

naptár borítója nagy mértékben megegyezett a szóban forgó képregény említett füzetének borítójával, eltekintve attól, hogy a vitatott borítólapon a *Suske en Wiske* jötevője egy valós politikai személyé válik át, miközben azok a személyek, akik a képregény képén szereplő jötevő által szétosztott pénzt szedik össze, burkát viselő vagy színes bőrű embereké válnak. Az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban az eljáró bíróság a naptár engedély nélküli terjesztését a szerzői jogok megsértésének minősítette, és az alpereseket a naptár és az átdolgozott fedőlap bármilyen formában történő felhasználásának abbahagyására kötelezte. Az elmarasztalt alperesek a fellebbviteli eljárásban arra hivatkoztak, hogy a vitatott borító egy Fré nevű karikaturista, nem pedig Vandersteen által létrehozott művészeti alkotás, amely a művészeti alkotás paródiának, utáztatnak vagy karikatúrának minősülhet. A felperesek szerint a Suske és Wiske karakterek, a betűtípus, a cím és a történetek borítójának tipikus színe félreérthetetlenül felismerhető a vitatott borítón, illetve azon a karakterek, amelyek a jötevő által szétosztott pénzt szedik össze, néhol burkát viselnek, máshol színes bőrű emberek tűnnek fel, ezzel hátrányos megkülönböztetést sugalló üzenetet küldenek. Az alperesek azzal védekeztek, hogy a rajz nem Vandersteent vagy a történet figuráit, hanem Gent polgármesterét figurázza ki, és nem felel meg a paródia feltételeinek, amelyek alapján kritikus felhasználási céllal kell rendelkeznie, eredetiségről kell tanúskodnia, humoros célzatúnak kell lennie, valamint az eredeti mű kifigurázásának szándéka kell, hogy vezesse, nem lehet összetéveszthető az eredeti művel, és nem veheti át az eredeti műnek a paródia megvalósításához feltétlenül szükségesnél több formai elemét.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Önálló uniós jogi fogalom-e a "paródia" fogalma?
2. Amennyiben igen, úgy a paródiának meg kell-e felelnie a következő feltételeknek vagy ismérveknek:
  - eredeti sajtószerűségről (eredetiség) kell tanúskodnia, mégpedig úgy, hogy a paródia ésszerűen ne legyen az eredeti mű szerzőjének tulajdonítható,
  - szórakoztatásra vagy kigúnyolásra kell irányulnia, függetlenül attól, hogy az ennek során adott esetben kinyilvánított kritika az eredeti művet vagy valamely más dolgot vagy személyt érint-e,
  - meg kell jelölni a parodizált mű forrását?
3. Meg kell-e felelnie valamely műnek további feltételeknek vagy ismérveknek is ahhoz, hogy paródiának lehessen tekinteni?

Döntés:

1) Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Infosoc irányelv) 5. cikke (3) bekezdésének k) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben szereplő „paródia” fogalma az uniós jog önálló fogalma.

2) Az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdésének k) pontját úgy kell értelmezni, hogy a paródia lényeges jellemzője egyrészt egy létező mű felidézése, bemutatva ugyanakkor az e műtől való érzékelhető eltéréseket, másrészt a humor vagy gúny kifejezése. Az e rendelkezés értelmében vett „paródia” fogalma nem függ olyan feltételektől, amelyek szerint a paródiának eredeti, sajátos jellegről kell tanúskodnia, amely különbözik a parodizált eredeti műtől való érzékelhető eltérések bemutatásától, ésszerűen az eredeti mű szerzőjétől eltérő személynek kell legyen tulajdonítható, magára az eredeti műre kell irányulnia, vagy meg kell jelölnie az eredeti mű forrását.

Ennek alapján az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdésének k) pontja értelmében vett paródiára vonatkozó kivétel konkrét helyzetben történő alkalmazásának tiszteletben kell tartania egyrészt az ezen irányelv 2. és 3. cikkében említett személyek érdekei és jogai,

másrészt valamely védelemben részesülő teljesítménynek az említett 5. cikk (3) bekezdésének k) pontja értelmében vett paródiára vonatkozó kivételre hivatkozó felhasználójának a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő joga közötti megfelelő egyensúlyt.

A kérdést előterjesztő bíróság feladata az alapügy valamennyi körülményének figyelembevételével annak értékelése, hogy az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdésének k) pontja értelmében vett paródiára vonatkozó kivétel alkalmazása – feltéve, hogy az alapügyben szóban forgó rajz megfelel a paródia említett lényeges jellemzőinek – tiszteletben tartja-e e megfelelő egyensúlyt.

C-117/13. sz. előzetes döntéshozatali ügy – ítélet⁶ (2014.09.11.)

Tárgy: kutatás vagy egyéni tanulás céljából történő felhasználás, könyvtárak jogai

A kérdést előterjesztő bíróság: Bundesgerichtshof

Az alapeljárás felei:

Alperes: Technische Universität (TU) Darmstadt

Felperes: Eugen Ulmer KG

Tényállás:

Az alperes TU Darmstadt a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtárat működtet, melynek helységeiben elektronikus olvasóhelyeket alakított ki, ahol egyes, a könyvtár állományába tartozó műveket tesz hozzáférhetővé. E művek között 2009 januárja vagy februárja óta megtalálható volt egy, a felperes által kiadott tankönyv is. A TU Darmstadt digitalizálta a könyvet az elektronikus olvasóhelyeken történő hozzáférhetővé tétel érdekében. Az olvasóhelyeken nem lehetett a műből egyidejűleg annál több példányt lehívni, mint ahány példány a könyvtár állományában rendelkezésre állt. Az olvasóhelyek használói a mű egészét vagy részét papírra nyomtathatták, vagy USB-kulcsra menthették, és e formában magukkal vihették azt a könyvtárból. A felperes az általa kiadott tankönyvek elektronikus könyvekként (e-books) történő megvásárlására és felhasználására TU Darmstadt számára ajánlatot tett, amelyet azonban a TU Darmstadt nem fogadott el. A felek között vitatott körülmény, hogy az alapeljárás alperese megkapta-e már a felperes ajánlatát a szóban forgó tankönyv digitalizálásakor. A frankfurti területi bíróság ítéletében első fokon megállapította, hogy a jogosultnak és az intézménynek előzetesen kellett volna megállapodást kötnie a mű digitális felhasználásáról, valamint megtiltotta a TU Darmstadt könyvtár használói számára annak lehetővé tételét, hogy a könyvtár elektronikus olvasóhelyein e művet kinyomtassák és/vagy USB-kulcsra tárolják és/vagy e többszörözött példányokat a könyvtár termeiből magukkal vigyék. A TU Darmstadt felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bundesgerichtshof-hoz, amely az eljárást az alábbi előzetes kérdésekben való döntéshozatalig felfüggesztette.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Infosoc irányelv) 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja értelmében vett adásvételi vagy felhasználási feltételek állnak-e fenn akkor, ha a jogosult az említett rendelkezés szerinti intézményeknek a mű felhasználására vonatkozó felhasználási szerződések megkötését ajánlja fel méltányos feltételek mellett?

2. Lehetővé teszi-e az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja a tagállamok számára, hogy az intézményeknek jogot biztosítsanak a gyűjteményeikben

⁶ Az ítélet magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=157511&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=140223>

szereplő művek digitalizálására, ha ez szükséges e művek terminálokon történő hozzáférhetővé tételéhez?

3. Lehetnek-e annyira tág hatályúak a tagállamok által az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja alapján szabályozott jogok, hogy a terminálok használói a terminálokon hozzáférhetővé tett műveket papírra nyomtathassák, vagy USB-kulcsra menthessék?

Döntés:

1) Az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdése n) pontjában szereplő „adásvételi vagy felhasználási feltételek” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az azt jelenti, hogy a jogosultnak és az e rendelkezésben említett valamely olyan intézménynek, mint például egy nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtár, előzetesen felhasználási szerződést kell kötnie egymással az érintett műre vonatkozóan, amelyben részletesen meg kell határozni, hogy az intézmény milyen feltételek mellett használhatja fel a művet.

2) Az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontját, az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének c) pontjával együttesen úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha valamely tagállam jogot biztosít az e rendelkezésekben említett, nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtáraknak a gyűjteményeikbe tartozó művek digitalizálására, amennyiben e többszörözésre a műveknek a felhasználók részére ezen intézmények helyiségeiben e célra kijelölt terminálokon történő hozzáférhetővé tétele céljából van szükség.

3) Az Infosoc irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem terjed ki az olyan cselekményekre, mint a műveknek az e rendelkezésben említett, nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtárakban e célra kijelölt terminálokon keresztül a felhasználók általi papírra történő kinyomtatása vagy USB kulcsra való tárolása. Az ilyen többszörözési cselekmények viszont adott esetben megengedettek lehetnek az Infosoc irányelv 5. cikke (2) bekezdése a) vagy b) pontjában foglalt kivételeket vagy korlátozásokat átültető nemzeti jogszabályok alapján, amennyiben az e rendelkezések által megkövetelt feltételek minden egyes konkrét esetben teljesülnek.

C-419/13. sz. előzetes döntéshozatali ügy – főtanácsnoki indítvány⁷ (2014.09.11.)
Tárgy: jogkimerülés, szerzői jogi védelem alatt álló műről készült reprodukció megváltoztatása

A kérdést előterjesztő bíróság: Hoge Raad der Nederlanden - Hollandia

Az alapeljárás felei:

Felperes: Art & Allposters International

Alperes: Stichting Pictoright

Tényállás:

Az alapügy tényállása szerint a Pictoright holland és külföldi festőművészek szerzői jogait képviselő közös jogkezelő szervezet, amely a hozzá tartozó szerzői jogi jogosultak érdekeit védi és a jogosultak nevében a szerzői jogokat gyakorolja, többek között a felhasználási engedélyek megadása vagy jogsértések elleni fellépés formájában. Az alperes Allposters plakátokkal és poszterekkel kereskedő cég, amely internetes oldalain olyan plakátokat és egyéb művészeti reprodukciókat kínált eladásra, amelyeken a Pictoright által képviselt művészek művei jelennek meg. Többek között vászonra történő átvitel formájában is vásárolható reprodukció, amelynek elkészítése során a papírlakátra egy laminált műanyag

⁷ A főtanácsnoki indítvány magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:62013CC0419&qid=1413630798887&from=HU>

réteget visznek fel, a képet kémiai eljárás segítségével a papírról vászonszövetre viszik át és ezt fakeretre feszítik ki. A Pictoright álláspontja szerint az Allposters a szerzői jogi jogosultak hozzájárulása nélkül vitte fel műveiket vászonra és ebben a formában többszörözte, illetve hozta nyilvánosságra azokat, tekintettel erre, pénzbírság kiszabásának terhe mellett felszólította az Allposterst, hogy hagyja abba a vászonra felvitt plakátok értékesítését. A Pictoright arra hivatkozik, hogy annak a tárgynak az alapvető változása, amelyen a mű megjelenítésre került, akadályozza a jogkimerülést.

Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv (Infosoc irányelv) 4. cikkének (2) bekezdése szerint a jogkimerülés valamely mű többszörözött példányának terjesztése esetén csak akkor áll fenn, ha e többszörözött példány a jogosult által vagy hozzájárulásával az EGT területén forgalomba került.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Az eljáró bíróság az Európai Unió Bíróságához fordult annak megállapítása érdekében, hogy az Infosoc irányelv 4. cikke értelmében vett jogkimerülés fennáll-e azon szerzői jogi védelemben részesülő mű reprodukciója tekintetében, amelyet a jogosult által vagy hozzájárulásával értékesítettek az EGT területén, amennyiben a reprodukció formája a későbbiek folyamán megváltozott és ezen új formájában került forgalomba? Továbbá, kérdéses, hogy a fenti változásnak van-e hatása arra, hogy a jogkimerülés akadályozott vagy félbeszakadt? Amennyiben igen, milyen kritériumokat kell alkalmazni annak meghatározása érdekében, hogy a reprodukció formájának megváltozása a jogkimerülést akadályozza, vagy félbeszakítja? E kritériumok hagynak-e mozgásteret a holland nemzeti jogban meghatározott azon kritérium alkalmazásának, amely szerint már nem áll fenn a jogkimerülés esete azon okból, hogy a reprodukciók viszonteladója azoknak más formát adott és azokat a nyilvánosság számára ilyen formában terjesztette?

Főtanácsnoki indítvány:

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket illetően a főtanácsnok a következő válasz adását javasolja:

1) Az Infosoc irányelv 4. cikke szabályozza az arra a kérdésre adandó választ, hogy gyakorolhatja-e a szerzői jog jogosultja terjesztési jogát azon szerzői jogilag védett mű reprodukciója tekintetében, amelyet a jogosult által vagy annak hozzájárulásával az EGT területén értékesítettek vagy szállítottak, amennyiben e reprodukció formája ezt követően változott és ezen új formájában került forgalomba.

2) Az a körülmény, hogy az 1. kérdésben érintett változás áll fenn, jelentőséggel bír azon kérdésre adandó válasza, hogy az Infosoc irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében vett jogkimerülés akadályozott vagy félbeszakadt.

Az alapeljárásban vitatott ügy esetében a változás, amely olyan természetű anyagi hordozó használatából ered, amely az eredeti mű hordozójának jellegével megegyezik, kizárja az Infosoc irányelv 4. cikke (2) bekezdésének értelmében vett terjesztési jog kimerülését.

A nemzeti bíróság feladata értékelni, hogy a fent előadottak mozgásteret biztosítanak-e a Hollandia belső jogát képező bírói ítélkezési gyakorlatban kidolgozott feltételeket illetően.

A kérdést előterjesztő bíróság: Hof van beroep te Brussel

Az alapeljárás felei:

Fellebbező: SBS Belgium

Ellenérdekű fél a fellebbezési eljárásban: Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM)

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29 európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke értelmében vett nyilvánossághoz közvetítést végez-e az a műsorsugárzó szervezet, amely a műsorait kizárólag a direktbetáplálás módszere útján – vagyis egy kétlépcsős eljárásban, amelynek során a műsorhordozó jeleit kódolt formában műholdon, optikai kapcsolaton vagy más szállítóeszközön keresztül (műholdas, kábeles vagy x-DSL-es) forgalmazókhoz közvetíti anélkül, hogy a jelek e közvetítés során vagy alkalmával nyilvánosan hozzáférhetőek lennének, és amelynek esetében a forgalmazók a jeleket ezt követően előfizetőikhez közvetítik, hogy azok megnézhessék a műsorokat – sugározza?

VÉDJEJYJOGRA VONATKOZÓ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALI ÜGYEK

A kérdést előterjesztő bíróság: Bundespatentgericht (Németország)

Az alapeljárás felei:

Felperes: Netto Marken Discount AG & Co. KG

Alperes: Deutsches Patent- und Markenamt

Tényállás:

A Netto Marken Discount egy színes ábrás megjelölés védjegykénti lajstromozását kérte a német hivatalnál a 18., 25., 35. és 36. osztályba tartozó áruk és szolgáltatások vonatkozásában.

A 35. osztályban a következő szolgáltatásokat jelölte meg: „kis- és nagykereskedelmi szolgáltatások, különösen különböző szolgáltatások harmadik feleknek való összeállítása annak érdekében, hogy megkönnyítsék a fogyasztók hozzáférését e szolgáltatásokhoz, különösen kiskereskedelmi ügyletek, nagykereskedelmi eladóhelyek, csomagküldő katalógusok vagy elektronikus média, például honlapok vagy televíziós vásárlás útján, a következő szolgáltatások tekintetében: a 35. osztályból: reklámozás; kereskedelmi ügyletek; kereskedelmi adminisztráció; irodai munkák; a 36. osztályból: kuponok vagy értékbélyegek kiadása; a 39. osztályból: utazásszervezés; a 41. osztályból szórakozás; a 45. osztályból: egyéni igényeknek megfelelően személyes és társadalmi jellegű szolgáltatások”.

A Hivatal a kérelmet a 35. osztály tekintetében elutasította azzal az indokkal, hogy a bejelentésben megjelölt szolgáltatások sem tartalmukat, sem kereteiket tekintve nem különböztethetők meg egyértelműen és pontosan más szolgáltatásoktól.

⁸ A kérelem magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=156969&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=140223>

⁹ Az ítélet magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=154830&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=79331>

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

1. Úgy kell-e értelmezni a 2008/95/EK irányelv¹⁰ 2. cikkét¹¹, hogy az e rendelkezés értelmében vett **szolgáltatás alatt a szolgáltatások kiskereskedelmét is érteni kell?**

2. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy **a kiskereskedő által forgalmazott árukhoz hasonló pontossággal kell meghatározni a kiskereskedő által kínált szolgáltatások tartalmát?**

a) A szolgáltatások pontos meghatározásához elegendő megadni

aa) pusztán általánosságban a szolgáltatási területet vagy az általános kifejezéseket,

bb) pusztán az osztály(oka)t, vagy

cc) minden egyes szolgáltatást?

b) Ezek az adatok részt vesznek a bejelentés napjának meghatározásában, vagy lehetőség van cserére vagy kiegészítésre az általános kifejezések vagy osztályok megadása során?

3. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy **a kiskereskedelmi szolgáltatási védjegy által biztosított védelem kiterjed a kiskereskedő által személyesen nyújtott szolgáltatásokra is?**

Döntés:

1. A Bíróság rámutatott arra, hogy az áru-kiskereskedelem keretében végzett szolgáltatásnyújtás szolgáltatásnak minősülhet. Az áru-kiskereskedelem maguknak a termékeknek az értékesítésén felül kiterjed a kiskereskedő egyéb tevékenységeire is, mint például az eladásra felkínált áruk összeválogatása és különféle olyan szolgáltatások nyújtása, amelyeknek a célja, hogy a fogyasztó e termékeket a szóban forgó kereskedőnél vásárolja meg¹². A Bíróság megjegyezte, hogy vannak olyan esetek, amikor a gazdasági szereplő harmadik felek szolgáltatásainak kínálatából válogat össze és mutat be egyeseket annak érdekében, hogy a fogyasztó e szolgáltatások közül rajta mint közvetítőn keresztül tudjon választani. Az ilyen gazdasági szereplő által nyújtott szolgáltatás állhat többek között olyan tevékenységekből, amelyek lehetővé teszik a fogyasztó számára, hogy az említett szolgáltatásokat könnyen össze tudja hasonlítani és igénybe tudja venni, valamint reklámtevékenységből is. Az ilyen jellegű összeállítással és reklámmal kapcsolatos szolgáltatásnyújtások adott esetben a Nizzai Osztályozás 35. osztályába is tartozhatnak,

Mindezekre tekintettel a Bíróság álláspontja szerint ***valamely gazdasági szereplő olyan szolgáltatásnyújtása, amely abból áll, hogy szolgáltatásokat állít össze annak érdekében, hogy azokat a fogyasztó könnyen össze tudja hasonlítani és igénybe tudja venni, a 2008/95/EK irányelv 2. cikkében említett szolgáltatások fogalma alá tartozhat.***

2. A Bíróság rámutatott arra, hogy a 2008/95/EK irányelv megköveteli, hogy a védjegybejelentés tárgyát képező árukat vagy szolgáltatásokat a bejelentő kellően egyértelműen és pontosan jelölje meg, annak érdekében, hogy az illetékes hatóságok és a gazdasági szereplők pusztán ennek alapján is meg tudják határozni a védjegy oltalmának terjedelmét. E követelmény teljesítéséhez nem szükséges, hogy egy szolgáltatások összeállításából álló szolgáltatás tekintetében lajstromoztatni kért védjegy bejelentője

¹⁰ A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

¹¹ Védjegyoltalomban részesülhet minden grafikailag ábrázolható megjelölés, így különösen szó – beleértve a személyneveket –, ábra, kép, alakzat, betű, szám, továbbá az áru vagy a csomagolás formája, ha e megjelölés alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztessen más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól. (2. cikk)

¹² A C-418/02. sz. Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte ügyben hozott ítélet 34., 39. és 52. pontja.

konkrétan megjelölje azon tevékenységek mindegyikét, amelyekből e szolgáltatás áll¹³. Az viszont szükséges, hogy a szolgáltatások összeállításából álló szolgáltatásra vonatkozó védjegy bejelentője ez előbbieket kellőképpen világosan és pontosan megjelölje.

Jelen esetben a Netto Marken Discount az általa összeállítani szándékozott szolgáltatások azonosításához a Nizzai Osztályozás 35., 36., 39., 41. és 45. osztályára hivatkozott. Márpedig ezen osztályok többségét illetően mindössze az ezen osztályok fejezetcímeiben szereplő általános megnevezések használatára szorítkozott. Ezzel kapcsolatban a Bíróság kiemelte, hogy a Nizzai Osztályozás fejezetcímeiben szereplő általános kifejezések közül egyesek olyan sokféle árut vagy szolgáltatást foglalnak magukban, hogy nem alkalmasak arra, hogy megfeleljenek az egyértelműség és a pontosság követelményének. Az illetékes hatóságok feladata annak értékelése, hogy a benyújtott védjegybejelentésben használt kifejezések megfelelnek-e az előírt egyértelműségi és pontossági követelményeknek.

Amikor a védjegybejelentő a Nizzai Osztályozás valamely adott osztályának fejezetcímében szereplő általános kifejezések egészét és így annak egész fejezetcímét használja, mindenképpen pontosítani kell, hogy kérelme az ezen osztály betűrend szerinti jegyzékében szereplő áruk, illetve szolgáltatások egészére, vagy azok közül csupán bizonyos árukra, illetve szolgáltatásokra vonatkozik-e. A jelen ügyben – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő értékelés fenntartása mellett – úgy tűnik, hogy a kérelem nem pontosítja, hogy a Nizzai Osztályozás 35. osztálya címe egészének idézésével az ezen osztály betűrendes jegyzékében felsorolt valamennyi szolgáltatás összeállításából álló szolgáltatás tekintetében kéri az oltalmat, vagy pedig e szolgáltatások közül csupán némelyiknek az összeállítása tekintetében. Márpedig az olyan védjegybejelentés, amelynek alapján nem állapítható meg, hogy valamely osztály fejezetcímének használatával a bejelentő a védjegyet ezen osztály áruinak vagy szolgáltatásainak egésze vagy csupán egy része tekintetében szeretné lajstromoztatni, nem tekinthető kellően egyértelműnek és pontosnak.

Mindezekre tekintettel a Bíróság arra következtetésre jutott, hogy *a 2008/95/EK irányelv megköveteli, hogy a szolgáltatások összeállításából álló szolgáltatásra vonatkozó védjegybejelentés kellően egyértelműen és pontosan legyen megfogalmazva ahhoz, hogy az illetékes hatóságok és a többi gazdasági szereplő számára kiderüljön, melyek azok a szolgáltatások, amelyeket a bejelentő össze kíván vonni.*

C-421/13. sz. előzetes döntéshozatali ügy – ítélet¹⁴

A kérdést előterjesztő bíróság: Bundespatentgericht (Németország)

Az alapeljárás felei:

Felperes: Apple Inc.

Alperes: Deutsches Patent- und Markenamt

Tényállás:

Az Apple nemzetközi térbeli védjegye oltalmának nemzeti kiterjesztése iránt nyújtott be kérelmet a német hivatalnál a 35. osztályba tartozó szolgáltatások – számítógépek, számítógépes szoftverek, számítógép-perifériák, mobiltelefonok, szórakoztató elektronikai eszközök és tartozékok kiskereskedelmi értékesítése, valamint ezekhez kapcsolódó termékbemutatók – tekintetében.

¹³ A C 307/10. sz. Chartered Institute of Patent Attorneys ügyben hozott ítélet.

¹⁴ Az ítélet magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=154829&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&oc c=first&part=1&cid=79386>

A német hivatal a megkülönböztető képesség hiánya miatt elutasította a kérelmet. Álláspontja szerint a megjelölés az értékesítési hely ábrájából áll, ezért a kiskereskedelmi szolgáltatás lényegi elemeit ábrázolja. Az ábrázolt értékesítési hely nem különbözik lényegesen az elektronikai üzletág más szolgáltatóinak üzleteitől.

Az Apple fellebbezést nyújtott be a határozattal szemben arra hivatkozva, hogy az a kialakítás, amelynek oltalmát kérte, absztrakt védjegyként lajstromozható, és alkalmas a megkülönböztetésre, mivel az adott piacon egyedülálló.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

1. Úgy kell-e értelmezni a 2008/95/EK irányelv 2. cikkét, hogy a védjegyoltalomban részesíthető áru „csomagolásának” fogalma alá tartozik az a megjelenítés is, amelyben a szolgáltatás megtestesül?

2. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét és 3. cikkének (1) bekezdését¹⁵, hogy védjegyoltalomban részesíthető az a megjelölés, amely megfelel annak a megjelenítésnek, amelyben a szolgáltatás megtestesül?

3. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy a **grafikailag ábrázolhatóság követelménye** önmagában az ábrázolással vagy csak olyan kiegészítéssel teljesül, mint például a megjelenítés leírása vagy az abszolút méretek mértékegységben vagy a relatív méretek arányszámokkal megadva?

4. Úgy kell-e értelmezni az irányelv 2. cikkét, hogy a **kiskereskedelmi szolgáltatási védjegy hatálya a kiskereskedő által előállított árukra is kiterjed?**

Döntés:

A Bíróság hangsúlyozta, hogy annak érdekében, hogy a bejelentés tárgya – a 2008/95/EK irányelv értelmében – védjegyoltalomban részesülhessen, három feltételnek kell

¹⁵ A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés

a) nem képezheti védjegy részét;

b) nem alkalmas a megkülönböztetésre;

c) kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket a forgalomban az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége, mennyisége, rendeltetése, értéke, földrajzi származása, előállítási vagy teljesítési ideje, illetve egyéb jellemzője feltüntetésére használhatnak;

d) kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket az általános nyelvhasználatban, illetve a tisztességes üzleti gyakorlatban állandóan és szokásosan alkalmaznak;

e) kizárólag olyan formából áll, amely

i. az áru jellegéből következik; vagy

ii. a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges; vagy

iii. az árunak jelentős értéket kölcsönöz;

f) a közrendbe vagy a közérköcsbe ütközik;

g) alkalmas a fogyasztók megtévesztésére különösen az áru, illetve a szolgáltatás fajtája, minősége vagy földrajzi származása tekintetében;

h) lajstromozásához az illetékes szerv nem járult hozzá, és az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Egyezmény (a továbbiakban: Párizsi Egyezmény) 6b. cikke alapján nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve törlésének lenne helye. [3. cikk (1) bekezdés]

megfelelnie: megjelölésnek kell minősülnie, e megjelölésnek grafikai ábrázolhatónak kell lennie és alkalmasnak kell lennie arra, hogy valamely vállalkozás „áruit” vagy „szolgáltatásait” más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól megkülönböztesse. Álláspontja szerint a jelen ügy tárgyát képező ábrázolás – amely egy üzlethelyiség belső kialakítását jeleníti meg vizuálisan, különféle vonalak, kontúrok és alakzatok összességéből álló tervrajz segítségével – védjegynek minősülhet, amennyiben alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit és szolgáltatásait megkülönböztesse más vállalkozások áruitól és szolgáltatásaitól. Hangsúlyozta azt is, hogy valamely üzlethelyiség belső kialakításának rajzzal való megjelenítése alkalmas lehet arra, hogy valamely vállalkozás áruit és szolgáltatásait megkülönböztesse más vállalkozások áruitól és szolgáltatásaitól.

A Bíróság ugyanakkor kiemelte, hogy egy megjelölés azon általános képességéből, hogy védjegyoltalom tárgya lehet, nem következik, hogy e megjelölés szükségképpen rendelkezik – a védjegybejelentésben meghatározott áruk vagy szolgáltatások vonatkozásában – megkülönböztető képességgel. Az illetékes hatóságnak ezt egyrészt az érintett árukra és szolgáltatásokra, másrészt az érintett vásárlóközönség észlelésére tekintettel kell értékelnie. Megjegyezte, hogy a valamely üzlethelyiség belső kialakításának rajzából álló megjelölésekre vonatkozó, említett rendelkezések alkalmazása során követendő értékelési szempontok nem térnek el a más megjelöléstípusok esetében alkalmazott szempontoktól.

A Bíróság rámutatott továbbá arra, hogy – amennyiben az nem ütközik a lajstromozást kizáró okok egyikébe sem – a valamely termékgyártó cég mintaüzleteinek belső kialakítását ábrázoló megjelölés érvényesen lajstromozható nem csupán e termékek tekintetében, hanem a Nizzai Megállapodás szerinti, szolgáltatásokra vonatkozó osztályok valamelyikébe tartozó szolgáltatásnyújtás tekintetében is, olyan esetben, amikor e szolgáltatásnyújtások nem képezik szerves részét e termékek értékesítésének. Az olyan szolgáltatásnyújtások, amelyek például abból állnak, hogy ezen üzletekben az ott kiállított termékekre vonatkozóan szemináriumok keretében bemutatókat tartanak, önmagukban véve is olyan díjköteles szolgáltatásnyújtásnak minősülhetnek, amelyek a „szolgáltatás” fogalmába tartoznak.

Mindezek alapján a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy *valamely üzlethelyiség belső kialakításának a méretek és az arányok feltüntetését nem tartalmazó, egyszerű tervrajzzal történő megjelenítése (ábrája) védjegyként lajstromozható olyan szolgáltatások tekintetében, amelyek e termékekkel kapcsolatosak, de nem képezik szerves részét azok értékesítésének, amennyiben az alkalmas arra, hogy a védjegybejelentő szolgáltatásait megkülönböztesse más vállalkozások szolgáltatásaitól, és nem ütközik semmilyen kizáró okba.*

C-205/13. sz. előzetes döntéshozatali ügy – ítélet¹⁶

A kérdést előterjesztő bíróság: Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia)

Az alapeljárás felei:

Felperes: Hauck GmbH & Co. KG

Alperes: Stokke A/S, Stokke Nederland BV, Peter Opsvik, Peter Opsvik A/S

Tényállás:

Peter Opsvik gyerekszékét tervezett „Tripp Trapp” néven. E széket 1972-ben hozták forgalomba a Stokke A/S jogelődjei és elsősorban a skandináv piacon értékesítették. 1995 óta a Stokke-termékeket Hollandiában a Stokke Nederland értékesíti. A Stokke A/S jogelődje a

¹⁶ Az ítélet magyarul a következő oldalon érhető el:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=157848&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&oc c=first&part=1&cid=268955>

Benelux Szellemi Tulajdon Hivatalnál térbeli védjegyként lajstromoztatta a „Tripp Trapp” gyerekstól formai megjelenését „székek, különösen gyerekstólok” vonatkozásában.

A felperes gyerekbútorok gyártásával és forgalmazásával foglalkozik, a kérdéses időszakban két széket is értékesített, amelyeket „Alpha” és „Beta” székeknek nevezett. Az értékesítés miatt a Stokke A/S bírósági eljárást kezdeményezett, a felperes viszontkeresetében a Benelux védjegy törlését kérte.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. a) A 89/104/EGK irányelvnek a 2008/95/EK irányelv által egységes szerkezetbe foglalt változata **3. cikke (1) bekezdése e) pontjának¹⁷ i. alpontja szerinti kizáró, illetve törlési ok esetében**, amely szerint a térbeli védjegyek nem állhatnak kizárólag olyan formából, amely az áru jellegéből következik, **az áru funkciójához nélkülözhetetlen formáról van-e szó, vagy már ilyen formáról lehet szó akkor is, ha az áru egy vagy több olyan alapvető jellemzővel bír, amely(ek)et a fogyasztó alkalmasint a versenytársak áruiban is keres?**

b) Hogyan értelmezendő a rendelkezés, ha az említett alternatívák egyike sem helytálló?

2. a) A 89/104/EGK irányelvnek a 2008/95/EK irányelv által egységes szerkezetbe foglalt változata **3. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontja szerinti kizáró, illetve törlési ok esetében, amely szerint a (térbeli) védjegyek nem állhatnak kizárólag olyan formából, amely az árunak jelentős értéket kölcsönöz, az érintett fogyasztók vásárlási döntésének alapjául szolgáló okról (illetve okokról) van-e szó?**

b) Az előzőekben említett rendelkezés értelmében vett, „az árunak jelentős értéket kölcsön[ző] [formáról]” akkor van szó, ha ez a forma az egyéb értékekhez (mint például gyerekstólok esetében a biztonság, a kényelem és a használhatóság) viszonyítva a legjelentősebb, illetve az uralkodó értéknek tekintendő, vagy ilyen formáról lehet szó akkor is, ha az áru ezen érték mellett további, szintén jelentősnek tekintendő értékkel is bír?

c) A 2. a) és 2. b) kérdésekre adandó válasz szempontjából **az érintett fogyasztók többségének véleménye releváns-e**, vagy a nemzeti bíróságok megállapíthatják, hogy már a fogyasztók egy részének véleménye is elegendő ahhoz, hogy az érintett értéket az előzőekben említett rendelkezés értelmében „jelentősnek” tekinthessük?

d) Amennyiben a 2. c) kérdésre az utóbbi választ kell adni: **milyen követelményt kell támasztani a fogyasztók érintett részének körével szemben?**

3. Úgy kell-e értelmezni a 89/104/EGK irányelvnek a 2008/95/EK irányelv által egységes szerkezetbe foglalt változata 3. cikkének (1) bekezdését, hogy az e) pontban említett kizáró ok akkor is fennáll, ha a térbeli védjegy olyan megjelölést tartalmaz, amelyre az i. alpont alkalmazandó, és amely egyébként az iii. alpont hatálya alá tartozik?

¹⁷ A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés kizárólag olyan formából áll, amely

i. az áru jellegéből következik; vagy

ii. a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges; vagy

iii. az árunak jelentős értéket kölcsönöz. [3. cikk (1) bekezdés e) pont]

Döntés:

1. A Bíróság rámutatott arra, hogy a védjegyirányelv 3. cikk (1) bekezdés e) pontja első francia bekezdésének helyes alkalmazása megköveteli, hogy az érintett megjelölés alapvető jellemzőinek, azaz a megjelölés legfontosabb elemeinek meghatározását esetről esetre, a megjelölés által keltett összbenyomás vagy a megjelölést alkotó egyes elemek egymás után történő vizsgálata alapján végezzék el. A kizáró ok nem alkalmazható olyan forma védjegyként való lajstromozása esetén, amelyben egy másik, az áru fő funkciójához szorosan nem kapcsolódó – például díszítő vagy fantázia szülte – elem jelentős, illetve alapvető szerepet játszik. Alkalmazása során figyelembe kell venni azt, hogy „az áru jellegéből következő forma” fogalmából az következik, hogy főszabály szerint az olyan formák esetében is meg kell tagadni a lajstromozást, amelyek alapvető jellemzői szorosan kapcsolódnak az áru fő funkciójához, illetve funkcióihoz. Mindezekre tekintettel **a védjegyirányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának első francia bekezdése szerinti kizáró ok alkalmazható az olyan megjelölésre, amely kizárólag olyan formából áll, amely az áru egy vagy több olyan alapvető, az áru fő funkciójához, illetve funkcióihoz szorosan kapcsolódó használati jellemzőjével rendelkezik, amelyet a fogyasztó alkalmasint a versenytársak áruiban is kereshet.**

2. A Bíróság álláspontja szerint az „árúnak jelentős értéket kölcsön[zó] [forma]” fogalma nem korlátozható a kizárólag művészi vagy díszítő értékkel rendelkező formára, vállalva ezzel azt, hogy nem tartoznak bele azok az áruk, amelyek valamely fontos esztétikai elemükön felül alapvető funkcionális jellemzőkkel is bírnak. Ez utóbbi esetben a védjegy által a jogosult számára biztosított jog monopóliumot adna az áruk alapvető jellemzőire, ami meggátolná azt, hogy az említett kizáró ok teljes mértékben betölthesse a célját. A Bíróság kiemelte, hogy a megjelölésnek az átlagos fogyasztó általi, feltételezett észlelése nem döntő tényező az érintett kizáró ok alkalmazása keretében, az legfeljebb az értékelés hasznos eleméül szolgálhat az illetékes hatóság számára a megjelölés alapvető jellemzőinek meghatározása során. E tekintetben számításba jöhetnek még további értékelési elemek, mint például az árukategória jellege, az adott forma művészi értéke, a formának az érintett piacon általában fellelhető többi formához képest sajátos jellege, a hasonló árukhoz viszonyított feltűnő árkülönbség, illetve az olyan reklámstratégia kidolgozása, amely elsősorban a szóban forgó áru esztétikai jellemzőit helyezi előtérbe.

A fentiek értelmében **a védjegyirányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának harmadik francia bekezdése szerinti kizáró ok alkalmazható olyan megjelölésre, amely kizárólag olyan formából áll, amely több olyan jellemzővel bír, amelyek különböző jelentős értékeket kölcsönözhetnek az árunak. Az, ahogyan a célzott vásárlóközönség a formát észleli, a szóban forgó kizáró ok alkalmazhatóságának eldöntésénél csak az egyik értékelési elemnek minősül.**

3. A Bíróság rámutatott továbbá arra, hogy a védjegyirányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja megfogalmazásából egyértelműen kitűnik, hogy az említett rendelkezésben szereplő három kizáró ok önálló jellegű. Egymás után történő említésükből, valamint a „kizárólag” szó használatából az következik, hogy egymástól függetlenül kell őket alkalmazni. Ezért **a védjegyirányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjának első és harmadik francia bekezdésében foglalt kizáró okokat nem lehet együttesen alkalmazni.**